

Bruselj, 14. marec 2025
(OR. en)

6934/25

ENV 140
CLIMA 64
COMPET 141
IND 69
FIN 287
ENER 67

DOPIS

Pošiljatelj: Generalni sekretariat Sveta
Prejemnik: Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Št. dok. Kom.: 6515/25
Zadeva: Okoljska razsežnost dogovora o čisti industriji
– izmenjava mnenj

1. Predsedstvo je kot pomoč pri izmenjavi mnenj o navedeni temi na seji Sveta (okolje) 27. marca 2025 pripravilo priloženi dopis ter vprašanja za ministre in ministrice.
2. Odbor stalnih predstavnikov naj se seznani z dopisom in vprašanji predsedstva, nato pa naj jih pošlje Svetu za izmenjavo mnenj.

Okoljska razsežnost dogovora o čisti industriji

– izmenjava mnenj –

Uvod

Evropski svet je v sklepih iz aprila 2024¹ pozval k novemu dogovoru o evropski konkurenčnosti. Ta poziv je bil nato podkrepjen z Izjavo iz Budimpešte o novem dogovoru o evropski konkurenčnosti, ki so jo voditelji in voditeljice EU sprejeli novembra 2024. Evropska komisija je 29. januarja 2025 v skladu s političnimi usmeritvami za obdobje 2024–2029 ter na podlagi ugotovitev iz poročil Enrica Lette in Maria Draghija objavila sporočilo z naslovom Kompas za konkurenčnost za EU². V tem sporočilu je opisana vrsta pobud za premostitev inovacijske vrzeli, oblikovanje skupnega načrta za razogljičenje in konkurenčnost ter zmanjšanje prekomernih odvisnosti in povečanje energetske neodvisnosti in gospodarske varnosti.

Sporočilo z naslovom „Dogovor o čisti industriji: skupni načrt za konkurenčnost in razogljičenje³, ki ga je Komisija objavila 26. februarja 2025, je ena od vodilnih pobud, navedenih v Kompas za konkurenčnost. Namen tega sporočila je vzpostaviti vlogo EU kot konkurenčnega in privlačnega vozlišča za proizvodnjo s spodbujanjem čistih tehnologij in krožnih poslovnih modelov.

Skupni načrt za konkurenčnost in razogljičenje

V obdobju naraščajočih geopolitičnih napetosti, počasne gospodarske rasti in tehnološke konkurence mora EU svoji industriji nujno predstaviti prepričljivo gospodarsko upravičenost za naložbe v razogljičenje ter se spoprijeti z izzivi sektorja čistih tehnologij in energetske intenzivnih industrijskih panog. Cilj EU, da do leta 2050 postane podnebno nevtrarno gospodarstvo, mora spremljati predvidljiv okvir za industrijske panoge, ki bo zagotavljal njihovo konkurenčnost in krepil gospodarsko odpornost.

¹ EUCO 12/24.

² 5785/25.

³ 6515/25.

V dogovoru o čisti industriji so opisani ukrepi za zagotovitev, da razogljichenje postane gonilo rasti za evropske industrijske panoge z zagotavljanjem njihovega trdnega povezovanja z industrijsko politiko, politiko konkurence ter gospodarsko in trgovinsko politiko. Za utemeljitev gospodarske upravičenosti je bilo opredeljenih šest dejavnikov, in sicer v zvezi s cenovno dostopno energijo, vodilnimi trgi, financiranjem, krožnostjo in dostopom do materialov, svetovnimi trgi ter mednarodnimi partnerstvi in spretnostmi.

V zvezi z dostopom do **cenovno dostopne energije** in na podlagi akcijskega načrta za cenovno dostopno energijo⁴ je v dogovoru o čisti industriji med drugim poudarjen pomen uvajanja energije iz obnovljivih virov, spodbujanja pogodb o nakupu električne energije in pogodb na razliko ter stalnega poudarka na izdajanju dovoljenj, tudi v industriji.

Da bi ustvarili **močne vodilne trge** za evropske čiste tehnologije in razogljicene izdelke, so potrebni konkretni ukrepi na strani ponudbe in povpraševanja. Industrijsko upravljanje ogljika lahko prispeva k razogljichenju proizvodnih procesov v industrijskih sektorjih, ki so pomembni za evropsko gospodarstvo, s čimer dopolnjuje druga prizadevanja za razogljichenje. EU že ima več politik za podporo zajemanju CO₂, tudi v okviru direktive o EU ETS⁵ in direktive o geološkem shranjevanju CO₂⁶. Dodatno je za pospešitev projektov zajemanja in shranjevanja ogljika v aktu o neto ničelni industriji⁷ določen cilj na ravni EU, da se do leta 2030 doseže 50 milijonov ton letnih zmogljivosti za shranjevanje CO₂. Poleg tega se pričakuje, da bo uredba o certificiranju odvzemov ogljika⁸ z določitvijo meril kakovosti EU ter postopkov spremljanja in poročanja spodbudila naložbe v inovativne tehnologije za odzem ogljika. Vendar bo morala EU znatno okrepiti prizadevanja, da bi v celoti izkoristila potencial industrijskih tehnologij za odzem ogljika.

⁴ 6601/25.

⁵ Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Skupnosti in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL L 275, 25.10.2003, str. 32).

⁶ Direktiva 2009/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida in spremembi Direktive Sveta 85/337/EGS, direktiv 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES, 2008/1/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe (ES) št. 1013/2006 (UL L 140, 5.6.2009, str. 114).

⁷ Uredba (EU) 2024/1735 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o vzpostavitvi okvira ukrepov za krepitev ekosistema proizvodnje neto ničelnih tehnologij Evrope in spremembi Uredbe (EU) 2018/1724 (UL L, 2024/1735, 28.6.2024).

⁸ Uredba (EU) 2024/3012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. novembra 2024 o vzpostavitvi okvira Unije za certificiranje trajnih odvzemov ogljika, gospodarjenja z ogljikom in shranjevanja ogljika v izdelkih (UL L, 2024/3012, 6.12.2024).

Pričakuje se, da bo izvajanje strategije za industrijsko upravljanje ogljika⁹ olajšalo razvoj **trga za zajeti ogljik in trajne odvzeme ogljika** ter podprlo uporabo zajetega ogljika v širšem naboru izdelkov. V prihodnjem aktu o pospeševanju razogljičenja industrije bo predlagana prostovoljna oznaka ogljične intenzivnosti za industrijske izdelke, začeni z jeklom. Skupaj s pregledom okvira za javna naročila bodo v aktu predlagana tudi posebna merila za povečanje povpraševanja na trgu po razogljičenih izdelkih z dajanjem prednosti evropskim izdelkom. Komisija bo začela tudi prizadevanja za poenostavitev in uskladitev **metodologij za obračunavanje ogljika**, da bi podprla razvoj čistih izdelkov.

Za čisti prehod so potrebne **znatne naložbe**, poleg financiranja iz javnih virov pa bo ključnega pomena tudi mobilizacija zasebnega kapitala. Komisija bo predlagala ustanovitev banke za razogljičenje industrije, katere cilj je mobilizirati 100 milijard EUR na podlagi financiranja iz obstoječih sredstev sklada za inovacije in dodatnih prihodkov iz delov sistema trgovanja z emisijami ter tudi iz sredstev InvestEU in prostovoljnih sredstev držav članic. Ta banka bo temeljila na konkurenčnem izboru, tudi s pogodbami na razliko za ogljik, ob hkratnem zagotavljanju pravične porazdelitve podpore med državami članicami.

Učinkovit mehanizem za ogljično prilagoditev na mejah je bistvenega pomena za **zaščito industrijskih panog EU, vključenih v EU ETS**, pred nelojalno konkurenco in za zagotavljanje **enakih konkurenčnih pogojev na svetovni ravni**, hkrati pa **spodbujanja oblikovanja cen ogljika na svetovni ravni**. Predlogu uredbe o poenostavitvi in okrepitvi mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah¹⁰ bo pozneje v letu 2025 sledil celovit pregled delovanja mehanizma za ogljično prilagoditev na mejah, v katerem bo ocenjeno, ali bi ga bilo treba razširiti na dodatne sektorje in izdelke nižje v prodajni verigi, ter obravnavano vprašanje selitve virov CO₂ pri izvoženem blagu.

Za uresničenje cilja dogovora o čisti industriji, da se doseže razogljičenje ob hkratni krepitevi konkurenčnosti, je treba zagotoviti **regulativno predvidljivost za industrijske panoge**. Zato mora EU poskrbeti, da bodo okoljski instrumenti, pravila in financiranje zasnovani in revidirani tako, da bodo predvidljivi za evropske industrijske panoge, saj bi s tem zaščitili naložbe in omogočili dolgoročno poslovno načrtovanje.

⁹ 6306/24.

¹⁰ 6609/25.

Krožnost v središču razogljichenja

Prehod na krožno gospodarstvo ne prinaša le okoljskih koristi in podpore razogljichenju, temveč lahko tudi **zmanjša odvisnost EU** od zunanjih dobaviteljev surovin ter izboljša cenovno dostopnost in razpoložljivost bistvenih materialov. Sektor recikliranja in predelave v Evropi hitro raste: ocenjuje se, da se bo krožni potencial evropskega trga ponovne izdelave povečal s sedanje vrednosti 31 milijard EUR v letu 2022 na 100 milijard EUR do leta 2030, kar bo ustvarilo 500 000 novih delovnih mest.

Nedavno je bil vzpostavljen širok regulativni okvir za spodbujanje krožnosti in lažje ravnanje z odpadki kot vira znotraj Evrope. Cilj uredbe o okoljsko primerni zasnovi za trajnostne izdelke¹¹ je izboljšati krožnost, energetska učinkovitost, možnost recikliranja in trajnost izdelkov, danih na trg EU, in sicer z določitvijo zahtev za okoljsko primerno zasnovo, po možnosti za skoraj vse fizične izdelke. Poleg tega so bili v nedavni zakonodaji za posamezne izdelke, vključno z uredbo o baterijah¹² ter uredbo o embalaži in odpadni embalaži¹³, določeni obvezni cilji glede vsebnosti recikliranih snovi za različne materiale, hkrati pa je bilo zagotovljeno, da so izdelki, dani na trg EU, zelo primerni za recikliranje. Akt o kritičnih surovinah¹⁴ vsebuje tudi ukrepe za izboljšanje zbiranja in recikliranja odpadkov, bogatih s kritičnimi surovinami. To še dopolnjuje nedavna revizija uredbe o pošiljkah odpadkov¹⁵, katere cilj je znatno olajšati prevoz odpadkov, namenjenih recikliranju znotraj EU, hkrati pa omejiti izvoz odpadkov zunaj OECD, da se prepreči izguba dragocenih sekundarnih materialov.

¹¹ Uredba (EU) 2024/1781 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. junija 2024 o vzpostavitvi okvira za določitev zahtev za okoljsko primerno zasnovo za trajnostne izdelke, spremembi Direktive (EU) 2020/1828 in Uredbe (EU) 2023/1542 ter razveljavitvi Direktive 2009/125/ES.

¹² Uredba (EU) 2023/1542 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2023 o baterijah in odpadnih baterijah, spremembi Direktive 2008/98/ES in Uredbe (EU) 2019/1020 ter razveljavitvi Direktive 2006/66/ES;

¹³ Uredba (EU) 2025/40 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. decembra 2024 o embalaži in odpadni embalaži, spremembi Uredbe (EU) 2019/1020 in Direktive (EU) 2019/904 ter razveljavitvi Direktive 94/62/ES.

¹⁴ Uredba (EU) 2024/1252 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o vzpostavitvi okvira za zagotavljanje zanesljive in trajnostne oskrbe s kritičnimi surovinami ter spremembi uredb (EU) št. 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1724 in (EU) 2019/1020.

¹⁵ Uredba (EU) 2024/1157 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o pošiljkah odpadkov, spremembi uredb (EU) št. 1257/2013 in (EU) 2020/1056 in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1013/2006.

Kljub temu prehod na krožno gospodarstvo še vedno ovirajo **ozka grla na trgih krožnih izdelkov in materialov**. Zato je treba spodbujati trg s povečevanjem ponudbe kakovostnih recikliranih materialov in povpraševanja po sekundarnih surovinah. Komisija v dogovoru o čisti industriji predlaga, da se to vprašanje obravnava s kombinacijo zakonodajnih ukrepov – sprejetja akta o krožnem gospodarstvu – in drugih pobud, kot je ustanovitev centra za kritične surovine in medregijskih vozlišč za krožnost.

Vprašanja za ministre in ministrice:

- Ali menite, da je mogoče z ukrepi, predlaganimi v dogovoru o čisti industriji, v zadostni meri podpreti industrijske panoge EU, da bi ostale konkurenčne in prešle na neto ničelno stopnjo? Ali menite, da so potrebni kakršni koli dodatni ukrepi?
- Kakšen je po vašem mnenju prispevek sklada za inovacije in predvidene banke za razogljičenje industrije k tem ciljem?
- Kateri izzivi in ovire ostajajo na poti h krožnemu evropskemu gospodarstvu? Ali obstajajo vrzeli v zakonodaji, ki bi jih bilo treba obravnavati, da bi povečali ponovno uporabo, predelavo in recikliranje ter ustvarili uspešen trg za sekundarne izdelke in materiale?